

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה ודופת צדקה וחסד
מרת רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1075

מסכת נדה ס"ז - ע"ג ♦ סופרים י"ד, ט"ו - י"ד, כ'

בס"ד, א' טבת תש"פ

השבוע בגליון

- מי הוא 'תנא דבי אליהו'?
- הדרן עלך כל הש"ס!
- חזק חזק ונתחזק
- חבישת כתר ספר התורה

- נוגע שאינו נוגע
- כל השונה הלכות בכל יום

- מת שהתעורר לחיים, טמא?
- מדוע דילגו על אליהו הנביא?
- שיתוק שנראה כמוות
- כהן מחייה מתים?

דבר העורך

לחיים, לחיים, לחיים!!!

לחיים, יהודים... לחיים!!!

טלו את הכוסיות, מזגו יי"ש, ברכו את אלו קינו, לגמו 'לחיים' והריעו בקול גדול לכבודם של בני הדף היומי, אשר מסיימים את התלמוד הבבלי, במחזור השלשה עשר מסדר הדף היומי.

השומעים אתם את קולו האדיר של פעמונינו? הביטו היטב בענבלו הממתין זה עידן ועידנים ליומו הגדול. הוא כבר נוטה על צידו מוכן ומזומן להשמיע את קולו. עוד מעט קט יטלטלוהו גדולי ישראל ועמם כל לומדי הדף היומי בכל אתר ואתר, וישמע קולו בכל העולם כולו: יהודים, לימדו תורה!

הפעמון שלנו ייגנו עד לסיום הבא, אך קולות הפעמונים הזעירים המקננים בקרב לומדי הדף היומי, יישמעו היטב בכל יום ויום, בכל שעות היממה, קום יהודי, התעורר, למד תורה, טוב לי

דף ע/ב בן שונמית מהו שיטמא

מת שהתעורר לחיים, טמא?

גמרתנו מספרת על מפגש מרתק של אנשי אלכסנדריה עם רבי יהושע בן חננא, במהלכו הם שאלו אותו על שנים עשר נושאים, ביניהם שלשה "דברי בורות". המהרש"א מסביר, כי שאלות אלו כונו "דברי בורות", מפני שהנחת דבריהם התבססה על דעתם של הפילוסופים, אשר היתה מוטעית.

אחת משאלות הבורות היתה, "בן שונמית מהו שיטמא". אלישע הנביא החיה את בן האשה השונמית (מלכים ב' פרק ד'), אשר נולד לה לאחר ברכתו של אלישע. המהרש"א מבאר, כי הם הבינו, כי אין בכוחו של הנביא להשיב את המת לחיים, והמת שהתעורר הוא מת שמקננים בו חיים מקריים, ארעיים. רבי יהושע בן חננא השיב להם, כי "מת מטמא ואין חי מטמא". כלומר, נביא המחייה מת מחזירו לחיים, שבכוחו לשנות סדרי בראשית, ואין, איפוא, כל עילה שהמת החי ייטמא.

מדוע דילגו על אליהו הנביא? המפרשים (רש"י, מהר"ץ חיות, שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים ר"ג, "הערך לנר" ועוד) מקשים, הלא אליהו הנביא, רבו ומורו של אלישע, החיה גם הוא ילד מת, את בנה של הצרפתית (מלכים א' פרק י"ז), שנים לפני שאלישע החיה את בן השונמית. מדוע, אם כן, אנשי אלכסנדריה הזכירו דווקא את המקרה שאירע עם אלישע.

שיתוק שנראה כמוות: היו שהסיקו מכך, כי בן הצרפתית לא מת כלל, אלא חלה כל כך, עד שנדמה היה כמת (עיי' רדב"ז שם ורש"י). הרד"ק (מלכים א' שם) מוסיף, כי גם מן הפסוק מדויק כן: "והיה חליו חזק מאד, עד אשר לא נותרה בו נשמה". כלומר, החולי התחזק, אך הנער לא מת!

לעילוי נשמת

נר ה' נשמת אדם

מרת **רייזל גולדשטיין** ע"ה
ב"ר בן ציון אליעזר ז"ל נלב"ע ב' טבת תשמ"ו
תנצב"ה

לעילוי נשמת

מרת **העניא רבקה ברנשטיין** ע"ה

ב"ר יצחק אייזיק ז"ל
נלב"ע ו' בטבת תשנ"ד

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרב **גבריאל סמוטני** זצ"ל

ב"ר חיים יצחק ז"ל
נלב"ע ה' בטבת תשמ"ג

תנצב"ה

הונצה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **יוכבד פינקלשטיין** ע"ה

ב"ר ישראל משה ז"ל
נלב"ע ד' בטבת תשמ"ב

תנצב"ה

הונצחה ע"י ידידנו
הר"ר **שמחה רשף** ומשפחתו שיחיו - גבעתיים

לעילוי נשמת

נר ה' נשמת אדם

הר"ר **משה הלוי יעקבסון** ז"ל
ב"ר משה יהודה ז"ל נלב"ע א' בטבת תנצב"ה

הונצה ע"י המשפחה שיחיו

למען האמת, דעה זו הובאה על ידי הרמב"ם בספרו "מורה נבוכים" (ח"א פרק מ"ב), בשם האנדלוסין, כי הנער שטופל על ידי אליהו חלה בחולי קרוב למוות, אך לא מת, מעין שיתוק שניתן לשרוד בו בחיים כיום או יומיים (עיי' שו"ת ריב"ש סי' מ"ה).

כהן מחייה מתים? פירוש זה כותב גם בעל ה"שיטה מקובצת" (בבא מציעא קיד/ב) בשם רבינו פרץ, כמענה לקושייתם המפורסמת של בעלי התוספות (ב"מ ס"ט), הרי אליהו הנביא כהן היה, כיצד גהר על המת והחיהו - ברם, לאור האמור, הנער לא היה מת, טומאה לא דבקה בו, ולאליהו הכהן לא היתה כל מניעה לגהור עליו.

אולם, רבו הדחיות והקושיות על שיטה זו. בגמרא (סנהדרין ק"ג/א) נאמר, כי אליהו הנביא ביקש מהקב"ה את מפתח תחיית המתים כדי להחיות את בן הצרפתי. בגמרא אחרת (חולין ז/א) נכתב, כי אלישע התלמיד החייה שני מתים, ואליהו החיה מת אחד בלבד. מוכח, איפוא, כי הנער שאליהו החיה, היה מת.

את קושיית המפרשים על אנשי אלכסנדריה, אשר שאלו מבן השונמית דווקא, פוטר הרדב"ז (שו"ת ח"ו ב' אלפים ר"ג) בכך, שמקרה בן הצרפתי לא היה נהיר להם דיו, והם התמקדו במקרה הברור להם.

הצרפתית ובנה היו נכרים: עיון בפירושו של רבינו בחיי לתורה (פרשת פנחס), מעלה תירוץ מופלא; הצרפתית ובנה לא היו מזרע ישראל, והמת הנכרי מטמא במגע בלבד, אך השוהה עמו באהל אחד אינו נטמא. אליהו הנביא, איפוא, גהר מעל המת, אך לא עליו, הוא לא נגע בו... וממילא לא נטמא. לפיכך, האלכסנדורנים הקשו מבן השונמית. אך הרדב"ז תמה על דברים אלו, מפני שבירושלמי (סוכה פ"ה דף נ"ה) מבואר, כי בן הצרפתי שאליהו החיה, היה לא אחר מאשר הנביא יונה בן אמיתי, שנשלח להציל את אנשי נינוה, וכי יתכן שנכרי יהא נביא ה' ואף אם התגייר, מדוע הוא מכונה "יונה בן אמיתי" על שם אביו הנכרי.

נוגע שאינו נוגע: נחתום בידיעה מרתקת ביותר המצוייה בספרי זוטא (פרשת חקת סי' י"ט אות י"א): "נוגע במת טמא, אין מת עצמו טמא. נוגע במת טמא, אין בנה של שונמית טמא". כלומר, מת הנוגע בעצמו, הוא אומר, מת המתעורר לחיים - אינו טמא, רק הנוגע בו בעודו מת - טמא. הספרי ממשיך: "אמרו, בנה של שונמית כשמת כל שהיה עמו בבית טמא היה טומאת שבעה, וכשחיה היה טהור לקודש. חזרו ונגעו בו טמאוהו הם...". כלומר, מאחר שהמת עצמו אינו נטמא מנגיעתו העצמית, הרי בן השונמית שקם לתחיה טהור היה... אולם, אלו שנגעו בו לפני כן נטמאו, ואם הם שבו ונגעו בו כעת, הם טמאוהו... נמצא, שמנגיעתו בעצמו לא נטמא, אך מנגיעתו באלו שנגעו בו - נטמא [דברי הספרי זוטא מסייעים לדברי התוס' בסוגייתנו ד"ה "מתים", ועיי' חתם סופר בחידושו ובערוך לנה, מה שהביא מתשו החת"ס].

דף עג/א הלכות בכל יום

כל השונה הלכות בכל יום

רבינא ורב אשי חתמו את המסכת האחרונה של התלמוד הבבלי במימרא בשם תנא דבי אליהו: "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא".

מי הוא תנא דבי אליהו: טרם נברר את פשרה של הפיסקה המפורסמת כל כך, נברר מי הוא אומרה, "תנא דבי אליהו". בעל "באר שבע" (שו"ת סי' ע"א) טען, כי אליהו זה, אינו אליהו הנביא שיבוא ויגאלנו, אלא הוא תנא הנזכר בהקדמת הרמב"ם לסדר זרעים (ד"ה "הפרק השביעי"), שם הרמב"ם מונה בין היתר את "יהושע בן פרחיה, נתאי הארבל, חוני המעגל, אליהו".

אולם, בנימוקי הגר"ב (בסוגייתנו) הביא הוכחות לכך, ש"תנא דבי אליהו" הוא אליהו הנביא בכבודו ובעצמו, וזו היא גם דעת החיד"א ("שם הגדולים" ח"ב מערכת ס') אשר מביא הוכחות שונות נגד דעת ה"באר שבע".

אליהו הנביא, איפוא, אומר, כי "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא".

בעל ה"דרישה" (יו"ד סי' רמ"ו ס"ק ב') כותב, כי "יש בעלי בתים נוהגים ללמוד בכל יום גפ"ת [גמרא פירוש רש"י תוספות], ולא שאר פוסקים". כלומר, הם מסתפקים בלימוד גמרא ללא לימוד הלכות. סימוכין למנהגם, הוא מספר, הם מצאו בכך שהגמרא בעצמה היא המביאה את דבריו של אליהו הנביא, ובימי הגמרא לא היו כל ספרי הלכות, הרי לנו כי הלומד את הגמרא לבדה זוכה להבטחת אליהו הנביא.

תורת פיך מאלפי זהב וכסף, ולקולם ימיכו רבבות אלפי ישראל לפקוד בכל יום את בתי הכנסיות ואת בתי המדרשות.

נגינת הפעמונים.

לקולו המהדהד של סיום הש"ס, נפנה את מבטינו אל לומדי הדף היומי.

אחינו גיבורי החיל.

היום הזה, יערות העד כופפים את ראשם בהכנעה לפניכם. גלי הים מסתלסלים בכפליים לכבודכם וכל ציפורי השיר פוצחות בזמר אשר לו אתם ראויים. "כי כה אמר ה', אם לא בריתי יום ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתיו" (ירמיה, לג/כה). - "אמר רבי אלעזר: אילמלא תורה, לא נתקיימו שמים וארץ" (פסחים, דף סח/ב).

הם ראויים לכל תהילה. סוחרים, קמעונאים, עמלי כפיים, מוחות מבריקים, ישישים, צעירים, ואלו שבאמצע, בני כל העדות, יוצאי כל הארצות באשר המה - יהודים, בני אברהם יצחק ויעקב, המקדשים את שמו יתברך מידי יום ביומו, בנעיצת הדף היומי בעיצומו של יום, תוך כדי הדיפת עסקים שונים; בהתחלת יום העסקים בלימוד תורה, או בלימוד הדף היומי לאחר יום קשה ומתיש. קידוש ה'.

הרימו אותם על כפיים, שאום על כתפיהם, צאו אל הרחובות, חיגגו, ריקדו, עילו וצהלו, טיפחו כף אל כף ותנו קולכם בזמר. הביאו את ילדיכם אל מסיבות הסיום, והזכירו להם, כי הם עדים לתהליך היסטורי רב משמעות המתרחש באומנתו, חזונו של מהר"ם שפירא מלובלין, זכר צדיק וקדוש לברכה, מאיר כל יישוב, זורח על כל עיר, וליהודים היתה אורה.

לבשו אתם ובני משפחתכם בגדי חג, כפי שעשו בסיום המחזור הראשון של סיום הש"ס, בישיבת חכמי לובלין, הכל לבשו בגדים חגיגיים, ורקדו סביב הבמה כשגמרות חבוקות בידיהם, כמו בשמחת תורה.

ספרו להם, לילדים, על הסבא רבא מפולין, על הסב הזקן ממרוקו, אשר ישבו והגו בתורה הקדושה, באותה תורה, אותה גמרא, אותן קושיות ואותם תירוצים, תחת אימים, רדיפות, נגישות, רציחות, מכות והשפלות, ומעולם לא אירע שאי מי מהם הפסיק ללמוד בעטיים. הגביהו את הילדים מעל כל הקהל הקדוש, שיצפו בעיניהם בציבור הרב, ותאמרו להם כי זו הפעם האחרונה שבה אירוע סיום הש"ס מתקיים תחת קורת גג. בפעם הבאה, בעזרת ה', כל הארץ סיום...

הם, ה"וותיקים", יזילו דמעה וגם יותר. היהודים אשר התחילו ללמוד את הדף היומי בתחילת המחזור, זוכים היום להתגשמותו של החלום, "הזורעים בדמעה ברונה יקצורו".

לפני שבע וחצי שנים הם היו יושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, עיתים, שניים או שלושה אנשים, בנחישות ובעקביות מעוררי השתאות. היום הזה הם זוכים לסיים את הש"ס בלוויית עשרות אלפי איש, יהודים שהתלכדו לאור התורה. הם, ה"וותיקים" אשר הכשירו את הדרך לעוד המונים הפוסעים בעקבותיהם והמצטרפים כל העת לשיעורי הדף היומי, השכילו לצבור לעצמם זכויות אין ספור, שנים רבות של לימוד תורה ועשרות מסכתות.

★ ★ ★

על מפתנו של המחזור הארבעה עשר לסדר הדף היומי, נקדיש את לימודנו לעילוי נשמתו הטהורה של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, מחולל ומייסד הדף היומי, אשר לא זכה להותיר צאצאים אחריו. **רבי** מאיר! רבי מאיר! אב אתה לבני "הדף היומי", רבים הם, נאמנים לה' ולתורתך, משפתך גדלה ומתרחבת מידי שנה, מידי שבוע ומידי יום. בט"ו בשבט תרצ"א, הסיום של המחזור הארשון מסדר הדף היומי נחגג בתפארה בישיבת חכמי לובלין. רבי מאיר, עברו מחזורים נוספים, והסיום נחגג בכל העולם!

עוד יבוא היום, רבי מאיר, ועיניך תחזינה בשוב ה' את שבות עמו. זכות לימוד התורה הקדושה

תעמוד לעמנו, בית המקדש יירד משמים, אליהו הנביא יבשר על גאולתנו, משיח יבוא, לגיונות לגיונות של יהודים ימהרו אל ארצנו הקדושה, ובדרך... הם ילמדו הדף היומי.

★ ★ ★

יהודי יקר!

רבי מאיר שפירא זצ"ל התכוון גם אליך! טלפן עכשיו למוקד מאורות הדף היומי, לבירור שיעור הדף היומי הקרוב לאיזור מגוריך. לחיים.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 474 בני ברק, פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף ח/א דברים שאמרת לפניכם טעות הן בידי

לא חשש להודות בטעות

אמר הגר"י קמניצקי זצ"ל: מפורסם היה ה"חזון איש" זצ"ל כמי שמורה הלכות בענייני פיקוח נפש. במה היה כוחו גדול? רבים הם ברי הכי לפסוק בשאלות חמורות והרות עולם, אלא שהם חוששים שמא יטעו ויאלצו להודות בכך, ואז אוי לאותה בושה. ה"חזון איש" לא חשש להודות בטעות ולכן גם מנגיעה זו מסולק היה לגמרי. לפיכך פסק בשאלות כאלו כבשאלות פשוטות אחרות...

ברם, הוא דוחה את זאת וכותב, כי כוונת תנא דבי אליהו היא, שיש ללמוד הלכות פסוקות לבד מלימוד הגמרא, כפי שרש"י בסוגייתנו כותב, כי "השונה הלכות" - "פירוש הלכות פסוקות". ואילו הגמרא הביאה את תנא דבי אליהו, מפני שבאותם ימים הגמרא היתה ההלכה הברורה ביותר. לאחר שנתחברו ספרי הלכה, מובן כי יש לקיים בהם את "השונה הלכות בכל יום".

לומדי הדף היומי תמהו בוודאי למקרא דברי רש"י אשר צוטטו בפסקה האחרונה, לאחר שרש"י בסוגייתנו כותב: "משנה וברייתא הלכה למשה מסיני". אכן, שתי גירסאות שונות קיימות לגבי הרש"י האחרון על הש"ס, ובפני ה"דרישה" היתה מונחת אחת מהן בלבד.

הגירסה השניה ברש"י טעונה ביאור - "משנה וברייתא והלכה למשה מסיני", מה כוונת רש"י? המהר"י אסאד כותב בספרו "יהודה יעלה" (ח"א א"ח סי' א'), כי בעת שהוא התכבד לשאת דרשה לרגל סיום מסכת נדה, הוא הסביר את הדברים באופן הבא. בירושלמי (פאה פ"ב הל' ד') נאמר, "אמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן... כמה הלכות נאמרו למשה בסיני וכולהן משוקעות במשנה", היינו: הלכות רבות שניתנו למשה בסיני, כתובות במשניות. נמצא, כי המבקש ללמוד הלכות, ילמד את המשנה בעיון...

לימוד הלכה: רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל ("משנה ברורה" סי' קנ"ה ס"ק ט') כותב, כי אין הדברים אמורים אלא במי שעיתותיו בידי ללמוד שעות רבות, אך מי שאינו מקדיש זמן רב ללימוד התורה הקדושה, "נכון שעיקר למודו יהיה בהלכות שידע איך להתנהג למעשה".

סיום הש"ס בכל השונה: מדוע רבינא ורב אשי מסיימים את התלמוד הבבלי עם מימרא זו דווקא. בעת שבעל ה"באר שבע" סיים את מסכת נדה הוא אמר (שם), כי במסכת אבות (פ"ג משנה י"ה) נאמר, שההלכות החשובות ביותר, הן הלכות קנין ונדה. לפיכך ביקשו רבינא ורב אשי להדגיש בסיום מסכת נדה, כי כל הלכה הנלמדת, מביאה את לומדה לחיי העולם הבא...

הלומד תורה, שמח תדיר: נסיים בדבריו החשובים של ה"חתם סופר" זצ"ל (בסוגייתנו), כי הבטחת חיי העולם הבא לשונה הלכות נובעת מכך, שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצווה והלכה. על כרחך, שההוגה בתורת ה' מצוי תדיר בשמחה, משתווה עם הבריות ואינו מדקדק עמהן מחמת אושרו הפנימי, ומובטח לו כי הוא בן עולם הבא.

הדרן עלך כל הש"ס!

כאשר יהודי זוכה לסיים פרק גמרא, מסכת וקל וחומר את הש"ס, הרי הוא אומר "הדרן עלך". הדרן עלך פרק פלוני, הדרן עלך מסכת פלונית.

הדרן - חזרה: היינו: חזרה, וכוונת הדברים היא, כי המסיים ללמוד אומר, כי ישוב ויחזור על לימודו, בסייעתא דשמיא. מקומו של ה"הדרן" הוא בסיום הפרק, או המסכת, לבל ידמה האדם, כי לימוד זה כבר בקרבו ואין הוא צריך לו, אלא עליו לחזור ולשנונו, שפסוק מפורש הוא (דברים ט/ט), "רק השמר לך ושמוך נפשך מאד פן תשכח את הדברים" (מנחת צט/ב). מעניין לציין, את שכתבו הראשונים, כי בעבר ה"הדרן" נאמר רק על ידי מי שכבר קיימו, היינו, לומד שחזר על המסכת, אמר "הדרן"... (עיי' בספר האשכול הל' ס"ת סי' י"ד, עמוד 160 במהדורת אלבק).

חזק חזק ונתחזק: ה"אליה רבה" כותב (סי' קל"ט והובא ב"פרי מגדים" שם), כי זה הוא הטעם לכך שקוראים "חזק" בסיום חומש של קריאת התורה, שהעולה לתורה אשר סיים את החומש, יתחזק לחזור עליו, ולא יסתפק בכך שסיימו.

קיימת השערה, לפיה אמירת "הדרן" לא נועדה לכל הסיימים. במהדורות עתיקות יומין של מסכתות הש"ס, יש אשר בסיימן נכתב "סליקא לה מסכת", ויש אשר נכתב לאחריהן "הדרן". הדבר נקבע לפי תוכן המשפט המסיים את המסכת. מי שסיים מסכת אמר "סליקא לך מסכת" - "נשלמה המסכת", אך אם המשפט האחרון של המסכת עוסק בדבר שאינו טוב, נאמר "הדרן", לאמר, יש להוסיף וללמוד במסכת, כדי שלא לסיים בדבר שאינו טוב. עם השנים, ה"הדרן" תפס את מקומו של "סליקא לה", וקבע את מקומו בסופם של כל הפרקים ושל כל המסכתות ("מנהגי ישורון", בסוף הספר בשם ספר תקנות ותפילות).

כל האמור מבוסס על ההנחה, כי "הדרן" פירושו חזרה.

הדרן - הדר: ברם, יש הסבורים, כי הדרן מלשון הדר. בנוסח הסיום הארוך אנו אומרים: "הדרן עלך והדרך עלך". רבי חיים, אחיו של המהר"ל, מסביר (ספר החיים, ספר זכויות ח"א פ"ג), כי אנו אומרים, שהדרה של תורתנו הקדושה ניכר עלינו בלבד, על עם ישראל, שהרי אנו הלומדים אותה, וכך גם

"אחד בבוקר,
אחד בערב,
לפני האוכל".

גם ד"ר כהן מבני ברק
לא מפספס.
2 משניות ביום
וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת טרפון חודשי ראשון חינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה: 3764 *

הדרינו עליה. מנוסח ספר העקידה לסיום (דברים שער פ"ז), הדברים מוכחים בעליל, שם נכתב: "הדרן עלך והדרך עלן, זיוך זיוך עלן וזין עלך" (ראה "מנהגי ישראל" ח"א עמ' קכ"ח ואילך).

חבישת כתר ספר התורה: ונסיים את ה"הדרן" לרגל הסיום, במנהג עתיק יומין אשר נהג בקהילות ישראל - העולים לתורה ביום שמחת תורה, חבשו על ראשם את... כתרו של ספר התורה!

הראשונים מזכירים רבות מנהג מעניין זה, כאשר הם דנים אם מותר לעשות כן, שהרי אין להשתמש בתשמישי קדושה. הרשב"א (שו"ת הרשב"א המיוחסת סי' ר"ס, ובר"ן במגילה דף ז' א/א בשמו) דן גם הוא בדבר, ואף על פי שהוא אוסר לחתן העולה לתורה לחבוש על ראשו את כתר התורה, הוא כותב כי אין למחות בנהגין לעשות כן בשמחת תורה, בנמקו, כי החתן החובש את הכתר, עושה כן לכבוד עצמו, ואילו העולה לתורה בשמחת תורה, חובשו לכבוד התורה הקדושה, וכן נפסק להלכה ("שולחן ערוך" או"ח סי' קנ"ד סעי' י').

הדרן עלך והדרך עלן.

לומדי הדף היומי מסיימים את מסכת נדה ואת הש"ס, כאשר זיו התורה על פניהם, זיוום על התורה וכתר מלכות על ראשם.

בלב רוטט, בשפתיים זולקות ובכוונה גדולה, נאמץ אל ליבנו את הגמרא הקדושה ונתפלל לנותן התורה: "יהי רצון מלפניך... כשם שעזרתני לסיים מסכת נדה, כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם... וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם...".

הדרן עלך והדרך עלן!

לעילוי נשמת

הר"ר **משה אדלר** ז"ל

ב"ר חיים טוביה ז"ל נלב"ע א' בטבת תשנ"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת ראש משפחתנו

ר' **יעקב מייץ** ז"ל

ב"ר שלום נלב"ע א' בטבת תשס"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **מרים יפה** ע"ה

ב"ר דוד יסנר הי"ד

נלב"ע ה' בטבת תשנ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בניה **דוד ושלמה יפה** שיחיו

עולים על רכבת הלימוד

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחזכים בסיפוק רוחני עצום!

חודש ראשון התנסות חינם

קבע עיתים ללימוד < עכשיו > **3029***

